

Budapest, Erőd utca 1944 november 4.

Egy tanítónő jött fel Ceglédről látogatóba egy házban lakó családhoz a lányával. Nem tudott haza menni. Szombaton, dél körül, amikor az akkori szegényes ebédünkhöz terített anyám, jött a hír egy lakótól, hogy felrobbantották a körül aknázott Margit hidat a németek, Budapestet pedig körülzárták a szovjetek. A vendégségbe érkezett tanítónő barátnője a villamossal a Dunába esett. Kétségbeesett a tanítónő és a lánya, hogy mi lesz vele, nem járt vonat már. A házban jószívű emberek laktak.

1944 karácsonya.

Nem volt karácsonyfánk, szüleim egy fenyőágot szereztek. Éppen szerény karácsonyi vacsoránkhoz készültünk, amikor az udvaron nagy zajra és nyüzsgésre lettünk figyelmesek. Apukám kiment megnézni, hogy mi történik. Látta, hogy a német katonák sietve pakolják a holmijukat a kocsikra, kérdezte tőlük, hogy mi történt, mondták neki, hogy az oroszok körül zárták Budapestet, de ők még megpróbálnak valahol kitörni.

1945 januárja

Megkezdődött az ostrom. A Ceglédről feljött tanítónő a lányával ott maradt, nem tudott haza menni, mert nem járt már vonat. A lakók nekik is kerítették helyet, ételt ő és a lánya is kaptak egy-egy tányérral hol ettől, hol attól. Értett a gyerekekhez, tanított nekik játékokat, babaláncot vágott ki nekik papírról, segített nekik tanulni, a felnőtteknek pedig jósolt. Apámnak és anyámnak is jósolt.

Apunak, hogy bajba fog kerülni és a szívbetege menti meg, anyunak pedig, hogy a születésnapján (február 12.) nagy változás lesz.

Nagymamám (a kisebb) és Erzsi néni egy beesett ejtőernyő zsinórját gombolyítják.

1945. február 12. (a dédnagyanyám születésnapja).

Reggel arra kelt a nagymamám, a nővérem, a szüleim és én, hogy néma csend van. Egy robbanást, egy lövést sem lehetett hallani. Egy szovjet katona kivezette apumat és elvették a házban lakó férfiaktól a fegyvert. Másnap február 13-án az oroszok a várat is elfoglalták, ekkor fejeződött be Budapest ostroma.

1945 tavasza.

A harcok befejezte után az emberek kimerészkedtek az utcára, megkezdtek eltakarítani a romokat, megkeresni hozzátartozóikat és barátaikat. Egy alkalommal Apám is elment valami ügyet intézni, amikor az utcán szembe jött vele egy fogolycsoport, orosz katonák kíséretében. Csak arra eszmélt fel, hogy őt és még néhány embert beteltek a sorba. Ott tudta meg, hogy Málenkij robotra viszik, de akkor még senki nem tudta pontosan, hogy mi lesz. Így került Apu orosz fogságba. Szökni nem mert, aki szökni próbált, azt lelőtték. Kis cédulákat irt azzal a szöveggel: fogságba kerültem, kérem értesítsék a családom. És megírta a címet. Ezeket a cédulákat eldobálta az utcán. Valaki felvette az egyik ilyen cédulát és eljött hozzánk Apu kis levélkéjével. Így tudtuk meg, hogy fogságba esett.

1945 nyara

Apuról még mindig semmi hír. Anyu éppen második élelmiszer beszerző körútján volt amikor, egy nagymammával és nővéremmel az udvaron üldögélünk és egyszer csak bejön a kapun egy sovány, szakállas, öregember. Először nem ismertük fel. Végül a nagymama ismerte fel az aput. Nagyon megörültünk, hogy hazajött.

A fogságban átélte „élményeiről” és szabadulása történetéről mesélt. Cegléden egy gyűjtőtáborban volt, ahol csak ideiglenesen voltak a foglyok, amíg nem vitték őket tovább a Szovjetunióba. Rengeteg ember volt összezsúfolva, a földön aludtak, nem volt tisztálkodási lehetőség, kevés volt az élelem. Egy szelet kenyér és egy csajka leves volt a napi ellátás. Apu minden értékesíthető holmiját kenyérre cserélte, egy doboz cigarettát szálanként, végül a jegygyűűjét is feláldozta. Volt egy orvosi vizsgálat . Az orosz orvosnő megállapította, hogy Apu súlyos szívbeteg, így elengedték.

Mikor kiengedték, teljesen legyengülve, koszosan járt Cegléd utcáin. Az egyik házon meglátta a feliratot, hogy Minarcsik Cukrászda. Eszébe jutott, hogy annak a tanítónőnek, aki nálunk volt az ostrom alatt a pincében, így hívták a lányát és cukrászdájuk volt Cegléden. Bekopogott. Szerencséje volt, megismerték. Csináltak neki fürdővizet, adtak tiszta ruhát és ennivalót. Egy pár napig ott tartották és fokozatosan adtak mindig egy kicsivel több ennivalót, hogy összeszedje magát és csak azután engedték, hogy haza induljon.

Még mindig nem volt normális közlekedés, így több napig tartott, míg hazaért. Közben anyu is megjött az élelmiszer beszerző újtjáról. Így újra együtt volt a család.

Így teljesült be a tanítónő mindkét jóslata.

Dédpapám az orosz fogság után.

Írta: Fehér András

Apai nagymamám, Temesvári Anna (1940-ben született) elbeszélése és magánkiadásban megjelent életrajzikönyve alapján írtam ezt az elbeszélést, próbáltam az ő szemszögéből elképzelni a történetet.